

УДК 327.890

ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ ОҢТҮСТІК КОРЕЯНЫҢ ЭНЕРГЕТИКА МӘСЕЛЕЛЕРІ

Орынбекова Бағжан Орынбекқызы

bagzhan_orynbekova@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті
Халықаралық қатынастар факультетінің 3-курс студенті

Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Джумадилова Г.М.

Оңтүстік Корея мұнайдың барлығын дерлік шетелден сатып алатын энергия көздерінің ірі импортшысы болып табылады. Бұл сұйытылған табиғи газды импорттау бойынша әлемде екінші орында. Елдегі электр энергиясы әдетте өндірісті құрайтын дәстүрлі жылу энергиясы және атом энергиясы арқылы өндіріледі.

Жақында Кореяның энергетикалық өнеркәсібінің жартысынан астамы энергия импортына тәуелді болды және көмір мен су электр станцияларынан өндірілді. Бүгінде Кореядағы барлық электр станциялары елдің ішкі қажеттіліктерін өтеуге қауқарлы. Ал бұған көп жағдайда атом электр станциялары ықпал етуде – бүгінде олар елде тұтынылатын

энергияның 40%-дан астамын өндіреді. Сонымен қатар, Корея жаңа, экологиялық таза технологияларды, соның ішінде күн электр станцияларын табысты меңгеруде.

Кореядағы атом электр станцияларын басымдық деп санауға болатынына қарамастан, үкімет электр энергиясын алудың қарапайым нұсқаларынан бас тартпайды. Жергілікті станциялар табиғи газ, мұнай және көмірмен жұмыс істейді. Жанартылатын табиғи ресурстарды пайдалану барған сайын танымал болуда - Оңтүстік Кореяның электр энергетикасы үлкен үміт артып отырған күн және толқын электр станцияларының саны артып келеді.

Корея өзінің барлық мұнай сұранысын қанағаттандыру үшін импортқа тәуелді. Мұнай өңдеу қуаттылығын арттырудың арқасында Корея 1997 жылдан бері мұнай өнімдерін таза экспорттаушы болып табылады [1]. 2020 жылы мұнай өнімдерінің таза экспорты шамамен 22 млн тоннаны (-21%), ал шикі мұнайдың таза импорты – 133 млн тоннаны (-8,5%) құрады [1]. Корея шикі мұнай импорты бойынша Таяу Шығысқа тәуелді, бірақ импортты көбірек әртараптандыруға ұмтылады. Өңдеу қуаты 1990-2015 жылдар аралығында төрт есе дерлік өсті және сол уақыттан бері тұрақты болып қалды (2021 жылдың ортасында тәулігіне 3,0 млн баррель) [1]. Оңтүстік Корея ішкі ресурстардың жетіспеушілігіне байланысты қазба отын тұтынуының барлығын дерлік қамтамасыз ету үшін импортқа сүйенеді. Оңтүстік Корея сұйытылған табиғи газды (СТГ), көмірді және сұйық көмірсутектерді ірі әлемдік импорттаушылардың бестігіне кіреді. Оңтүстік Кореяда мұнай немесе табиғи газ үшін халықаралық құбырлар жоқ және тек СТГ мен шикі мұнайды танкерлермен тасымалдауға ғана сүйенеді.

Оңтүстік Корея 2019 жылы әлемде энергия тұтыну бойынша тоғызыншы орында болды [2]. Экспорт, ең алдымен, электроника, жартылай өткізгіштер және мұнай-химия өнімдері, ең алдымен Азиядағы аймақтық сауда серіктестеріне экспорттау елдің экономикалық өсуіне ықпал етеді. Соңғы екі жылда нақты жалпы ішкі өнім (ЖІӨ) 2017 жылғы 3,1%-дан 2019 жылғы 2,0%-ға дейін баяулады. 2019 жылы Оңтүстік Корея тәулігіне шамамен 2,9 миллион баррель мұнай мен конденсат импорттап, оны әлемдегі бесінші ірі импорттаушыға айналдырды [2]. Оңтүстік Корея шикі мұнайының көп бөлігін Таяу Шығыстан импорттаса, Оңтүстік Корея импорт көздерін әртараптандыру шараларын қабылдады. Таяу Шығыс 2019 жылы Оңтүстік Кореяның шикі мұнай импортының 69%-ын құрады, бұл 2018 жылға дейінгі 80%-дан астам [2].

Геосаяси тәуекелдерден қорғану және Азиядағы дәстүрлі көздерден мұнай өндіруді азайту үшін Оңтүстік Корея соңғы бірнеше жылда импортын әртараптандырды және Ресей, Қазақстан, АҚШ және Мексика сияқты басқа жеткізушілерден көбірек мұнай жүктерін алды. Оңтүстік Корея Таяу Шығыстан тыс елдерден шикі мұнай мен конденсатты импорттайтын мұнай өңдеушілеріне жүк тасымалдау жеңілдіктерін 2021 жылға дейін ұзартты [2].

Оңтүстік Корея 2016 жылы АҚШ пен Еуропаның Ираннан мұнай экспортына салған санкциялары жойылған кезде Ираннан шикі мұнай импортын (конденсатты қоса алғанда) арттырды [3]. Дегенмен, Америка Құрама Штаттары Иран мұнайының экспортына санкцияларды қайта енгізгеннен кейін және санкцияларды жою мерзімі аяқталғаннан кейін Оңтүстік Кореяның Ираннан мұнай импорты 2019 жылдың мамыр айында тоқтатылды [3]. Оңтүстік Кореяның мұнай импорты портфеліндегі Иранның үлесі 2017 жылы 12 пайыздан 2019 жылы 3 пайызға дейін төмендеді [3]. Нафта өндіруге арналған конденсат сепараторларының шикізаты ретінде негізінен конденсат импортына тәуелді Оңтүстік Корея Иран конденсатының көп бөлігін Америка Құрама Штаттарынан жеткізіліммен алмастырды.

АҚШ-тың мұнай импортының үлесі 2016 жылы елеусіз көлемдерден тәулігіне 400 000 баррельден астамға немесе 2019 жылы жалпы импорттың 14%-ына дейін өсті[4]. Қазақстаннан мұнай импорты да 2016 жылы шамалы көлемдерден 2019 жылы Оңтүстік Корея импортының шамамен 2%-ына дейін өсті [4]. 2019 Оңтүстік Корея Америка Құрама Штаттары мен Қазақстаннан жеңіл, тәтті шикізатты сатып алуды ұлғайтты, бұл тек ирандық сорттарды алмастыру үшін ғана емес, сонымен қатар 2020 жылдан бастап Халықаралық теңіз ұйымының төменгі күкіртті бункер отынының жаңа ережелеріне дайындалу үшін Оңтүстік Корея өзінің ауыр мұнайын айтарлықтай арттырды [4].

Оңтүстік Корея 2019 жылы СТГ импортының жартысына жуығын Катар мен Австралиядан сатып алды.

Кесте 1. Оңтүстік Кореяның табиғи сұйытылған газ өндіру үлестері, 2019

Катар	27%
Австралия	19%
АҚШ	14%
Малайзия	12%
Оман	9%
Индонезия	6%
Ресей	5%
Перу	3%
т.б	5%

Оңтүстік Корея энергетикасына SWOT-талдау

<p>Күшті жақтары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әлемде сұйытылған табиғи газдың екінші ірі импорттаушысы. 2. Мұнайға деген қажеттіліктерді импорттайды. 3. Елдегі электр энергиясы негізінен дәстүрлі жылу энергиясынан өндіріледі. 4. Оңтүстік Корея - қарқынды дамып келе жатқан PV нарығы болып табылады. 	<p>Әлсіз жақтары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оңтүстік Кореядағы мұнай қоры жоқ. 2. Гидроэнергетика ауа-райының ауытқуларынан шектелген. 3. Экологиялық проблемалар. 4. Электр энергиясын өндіру құнының төмендеуі.
---	--

<p>Мүмкіндіктер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 8,2 ГВт теңіз жел электр станциясы 2. Оңтүстік Кореяда электрге сұраныс жылына 1,3%-ға өседі 3. 2031 жылға арналған энергетикалық саясат жобасы. 	<p>Қауіптер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Электр энергиясы құнының өсуі. 2. Биліктің энергия көздеріне. 3. Экономикалық дағдарыстар.
--	--

Оңтүстік Корея энергетикалық элементтерді ірі импорттаушы болып табылады, оның барлық дерлік мұнайын шетелден сатып алады. Бұл сұйытылған табиғи газдың әлемде 2-ші импорттаушысы. Үлкен елде электр энергиясы негізінен өндірістің үштен 2-ден астамын құрайтын классикалық жылу энергиясы және атом энергиясы арқылы өндіріледі. Энергия өндірушілердің ішінде жеке көмір шахталары мен Оңтүстік Кореяда дәлелденген мұнай қоры жоқ. Оңтүстік Корея, қазба байлықтары жоқ дерлік, энергияның негізгі импортшысы: ол мұнайға (әлемде 4-ші импорттаушы), табиғи газға (әлемде 6-шы орын) және көмірге (әлемде 4-ші орын) барлық дерлік қажеттіліктерін импорттайды.

2017 және 2018 жылдардағы Оңтүстік Кореяның СТГ импортының тұрақты өсуіне табиғи газға күшті ішкі сұраныс, жаңа ұзақ мерзімді СТГ келісім-шарттары, жеке газ компаниялары импорттаған ұлғайған көлемдер және KOGAS қоймаларын толықтыру ықпал етті.[3] 2020 жылдың бірінші жартыжылдығында Оңтүстік Кореяның СТГ импорты 2019 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда жоғары болды, өйткені қыста көмірден газға көшу жөніндегі үкімет қатаң саясатына байланысты. Дегенмен, COVID-19 пандемиясының салдарын азайтуға бағытталған күш-жігердің әсерінен туындаған экономикалық құлдырау жылдың екінші жартысында СТГ импортын азайтуы мүмкін. Сәуірде KOGAS СТГ-ның кейбір жөнелтілімдерін қорлар толтырылғандықтан кейінге қалдыруға тырысты. Жақында Кореяның энергетикалық өнеркәсібінің жартысынан астамы энергия импортына тәуелді болды және көмір мен су электр станцияларынан өндірілді. Бүгінде Кореядағы барлық электр станциялары елдің ішкі қажеттіліктерін өтеуге қауқарлы. Ал бұған көп жағдайда атом электр станциялары ықпал етуде – бүгінде олар елде тұтынылатын энергияның 40%-дан астамын өндіреді. Сонымен қатар, Корея жаңа, экологиялық таза технологияларды, соның ішінде күн электр станцияларын табысты меңгеруде.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

- 1 vseokoree.com
- 2 eia.gov
- 3 pandia.ru
- 4 Korean Energy Economic Review 13 (2014)